

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Beslutningsforslaget er en revideret genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 117 fra folketingsåret 1996-97 (se Folketingstidende 1996-97, tillæg A side 4539 og 4543 og forhandlingerne side 6524) og beslutningsforslag nr. B 8 fra folketingsåret 1997-98, 1. samling (se Folketingstidende 1997-98, tillæg A side 650 og 654 og forhandlingerne side 908).

Formålet med beslutningsforslaget er at øge borgernes engagement og deltagelse i det kommunale arbejde, så Danmark i højere grad får et deltagelsesdemokrati. Danmark har hidtil været et af de lande i Europa, der var længst, hvad angår udviklingen af det lokale selvstyre. Det er også rigtigt, for så vidt angår den lokale og den regionale beslutningskompetence og skatteudskrivning i kommunalbestyrelser og amtsråd, men med hensyn til udviklingen af den folkelige deltagelse og det folkelige engagement er man med undtagelse af indførelse af brugerbestyrelser bagefter.

Med en kommunalreform, som regeringen lægger op til med aftalen med Dansk Folkeparti om en strukturreform fra juni 2004, er der derimod nu risiko for, at deltagelsesdemokratiet kan blive alvorligt svækket. Det hænger bl.a. sammen med de meget store regioner, der lægges op til i aftalen, og de meget store kommuner, der sandsynligvis kommer ud af de igangværende sonderinger og drøftelser, der p.t. foregår landet over.

Det kan efter forslagsstillernes opfattelse give øget behov for at supplere det eksisterende, repræsentative demokrati, der selvfølgelig fortsat skal være det bærende element, med mulighed for at anvende direkte demokrati gennem lokale folkeafstemninger initieret af borgerne, forudsat at et tilstrækkeligt antal vælgere anmoder herom via deres underskrift.

I flere lande er man i dag langt i udviklingen af at supplere det repræsentative demokrati med direkte demokrati, bl.a. gennem borgernes ret til og mulighed for lokale og regionale folkeafstemninger – folkeafstemninger om beslutninger truffet af kommunalbestyrelser og regionsråd samt folkeafstemninger om

emner, der ligger inden for kommunalbestyrelsernes og regionsrådenes kompetenceområde.

Bl.a. på initiativ af SSV har man i Slesvig-Holsten vedtaget, at et udsnit af borgerne på 20.000 vælgere kan kræve, at Landdagen i Kiel tager stilling til et givet forslag, og hvis Landdagen efterfølgende ikke vil tage stilling, kan borgerne kræve sagen til folkeafstemning. Også andre steder er der lokale bindende folkeafstemninger, bl.a. i Schweiz, Slovakiet, Tjekkiet, Ungarn og Østrig samt en række tyske delstater. Borgernes initiativret på lokalt plan kendes fra bl.a. Finland og Schweiz samt flere tyske, østrigske og amerikanske delstater.

Forslagsstillerne tror også, det vil være en rigtig idé at indføre mulighed for flere bindende folkeafstemninger i Danmark. De politiske partier opfanger ikke alle lokalpolitiske ønsker og krav, eftersom stadig færre borgere er medlemmer af politiske partier. Forslagsstillerne tror, at en mulighed for borgerinitiativer og folkeafstemninger kan være med til at revitalisere det lokale demokrati og dermed styrke det civile samfund, hvilket forslagsstillerne mener der er endnu mere behov for med den kommende kommunalreform med større enheder.

Man har tidligere i Danmark haft mulighed for folkeafstemninger lokalt i forbindelse med skolenedlæggelser. Denne mulighed blev indført med folkeskoleloven i 1958. Men ideen til forslaget kom fra Venstre, der allerede i 1956 havde foreslået, at der skulle være mulighed for at få en vedtaget skolenedlæggelse til folkeafstemning i skoledistriktet. Muligheden for folkeafstemning om skolenedlæggelser blev også fjernet på baggrund af et initiativ fra Venstre, idet det var Bertel Haarder, der som undervisningsminister i 1988 i Folketinget foreslog bestemmelsen afskaffet. Vedtagelsen skete med alle stemmer for med undtagelse af SF's. I mellem og efterkrigstiden fandtes også mulighed for folkeafstemninger i forbindelse med sager om tildeling eller nægtelse af spiritusbevillinger.

Det er forslagsstillernes opfattelse, at folkeafstemninger skal være bindende, hvis de skal opfylde det, der er formålet med folkeafstemninger: at øge borger-